

Projektas „Ūkių apskaitos duomenų tinklas“ (ŪADT)

ES šalyse, įgyvendinat bendrąją žemės ūkio politiką (BŽŪP), nuolat stebima padėtis žemės ūkyje, vykdomas ūkininkų veiklos ekonominės ir finansinės būklės monitoringas. Tai padeda daryti Ūkių apskaitos duomenų tinklas (ŪADT, angl. FADN – Farm Accountancy Data Network) – ES šalyse unifikauta informacinė sistema, atspindinti prekinę produkciją gaminančių ūkių veiklą. Reglamentai: 2015 vasario 3 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 2015/220, 2014 m. rugpjūčio 1 d. komisijos deleguotasis reglamentas Nr. 1198/2014, 2009 m. ES Tarybos patvirtintas reglamentas (Council Regulation (EC)) Nr. 1217/2009, ES ŪADT kūrimą ir plėtojimą nustatantys Europos Komisijos (EK) reglamentai. Šie teisės aktai Lietuvai, kaip ES narei yra privalomi.

Į ŪADT sistemą susistemintus, apibendrintus Lietuvos duomenis teikia Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas (toliau – LAEI). Nuo 1996 m. kiekvienais metais Konsultavimo tarnyba vykdo projektą „Ūkių apskaitos duomenų tinklas“.

Tikslas – pagal bendrai visoms ES valstybėms nustatytus rodiklius sisteminti ir teikti informaciją apie praėjusių metų pajamas, finansinę ir bendrąją situaciją Lietuvos žemės ūkyje. Konsultavimo tarnyba yra atsakinga už darbą su ūkininkais, respondentinių ūkių atrinkimą, respondentinių ūkininkų ūkių apskaitos tvarkymą bei duomenų apie ūkininkų ūkių gamybinę ir finansinę veiklą pateikimą LAEI toliau apdoroti.

Administravimas. Projektą administruoja Ūkio apskaitos skyrius. Projekto vadovė – Z. Sinickienė, Ūkio apskaitos skyriaus vadovė.

Dalyviai ir vieta. Respondentinių ūkių duomenys renkami iš 1300 ūkininkų ūkių, tvarkančių apskaitą 46 rajonų ir savivaldybių konsultavimo biuruose bei apklausos būdu. Duomenis rinks 198 ūkio apskaitos ir ekonomikos konsultantai.

Veikla. Respondentinių ūkių duomenys renkami atsižvelgiant į tipologiją, parengtą LAEI, remiantis žemės ūkio surašymo duomenimis, ir patvirtintą Nacionalinės priežiūros tarybos posėdyje. Pagal tai įvertinama ūkių struktūra. Ūkių struktūros tyrimams naudojama vienoda ES metodika remiasi dviem pagrindiniais rodikliais: ūkio ekonominiu dydžiu, apibūdinančiu jo gamybos potencialą, ir ūkio tipu, apibūdinančiu jo specializaciją.

Surinkti respondentinių ūkių duomenys perduodami LAEI. Susisteminti ir grupuoti duomenys nagrinėjami pagal skirtingas ūkininkavimo formas, ūkio dydį, žemės kokybę, ūkininkavimo tipą, ekonominį dydį, gautą bendrąjį gamybinį pelną, ūkininko amžių, pagal apskritis. Todėl galima palyginti tam tikrų ūkių grupių ūkinės veiklos gamybinius ir finansinius rezultatus, numatyti jų plėtros tendencijas. Apdoroti ir pagal reikiamą struktūrą sutvarkyti duomenys perduodami į ES Ūkių apskaitos duomenų tinklą, kur atliekama patikra ir įvertinama kokybė.

Pildant respondentinių ūkių anketas, naudojama LAEI parengta anketų pildymo metodika. Individualių rezultatų pagal respondentinių ūkių duomenis palyginamosios analizės teikiamos visiems 1300 ūkininkų-respondentų. Įgyvendinant šią programą, plėtojama ir šviečiamoji veikla – rašomi informaciniai lapeliai bei straipsniai.